

КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ

ЗА ИЗВРШЕНА ВНАТРЕШНА РЕВИЗИЈА НА СИСТЕМОТ НА ИНТЕРНИ КОНТРОЛИ ПРИ ИСПЛАТА НА ОБВРСКИ КОН ДОБАВУВАЧИТЕ ВО АГЕНЦИЈАТА ЗА ХРАНА И ВЕТЕРИНАРСТВО

Скопје, Септември 2017 година

СОДРЖИНА

	Опис	Страна
КОНЕЧЕН ИЗВЕШТАЈ		
1.	Резиме	3
1.1	Вовед и општи информации	3
1.2	Главни заклучоци	3
1.3	Главни препораки	4
2.	Вовед	5
3.	Опис на системот	6
4.	Наоди	7-9
5.	Препораки	8-10

1. Резиме

1.1 Вовед и општи информации

Одделението за внатрешна ревизија изврши внатрешна ревизија за системот на интерни контроли при исплата на обврските кон добавувачите во Агенцијата за храна и ветеринарство (во понатамошниот текст Агенција).

Ревизијата е извршена согласно Годишниот план за извршување на ревизија за 2017 година.

Во рамките на ризичната област во која се опфатени прашања од финансиското управување и контрола, како и прашања од областа на правни работи каде се евидентираат и следат правните спорови со домашни или странски физички и правни лица од кои произлегуваат непланирани извршни исплати, ревизијата опфати ревизорските прашања опфатени за тоа како функционираат системите на контрола при евидентирање и исплата на настанатите обврски во Агенцијата, како и начинот на евидентирање и постапување по настанати судски спорови со Агенцијата.

Проверката на наведените области и нивните начела е извршена со примена на методи како што се интервјуа, анализа на документи, надгледување, истражување и друго и со користење на прашалник за проценување на финансиското управување и контрола во делот на евидентирање и постапување по настанати обврски.

Целта на ревизијата беше да се даде објективна и реална оценка за состојбите на ефикасноста и ефективноста на воспоставениот систем на интерни контроли при евидентирање и исплаќање на настанатите обврски на Агенцијата.

Состојбите што се прикажани во овој извештај се резултат на применетите постапки на ревизијата со цел постигнување на објективна и реална оценка на утврдените состојби и креирање на јасни и реални препораки кои надлежните лица кои ја покриваат оваа област, треба да ги спроведат.

Според непосредниот увид, интервјуата со одговорните лица, сумираните резултати, извршената анализа и проценка при примената на донесените законски и под законски акти, ревизијата констатира одредени состојби и слабости на воспоставениот систем на интерни контроли во кој функционираат системите за евидентирање, одобрување и исплата на настанатите обврски во Агенцијата.

1.2 Главни заклучоци

Констатирано е дека директорот на агенцијата има преземено одредени мерки и активности за воспоставување на контролно опкружување, донесен е Правилник за начинот на спроведување на внатрешна распределба на вкупниот одобрен буџет, преземање на финансиски обврски и извршување плаќање во Агенцијата за храна и ветеринарство, донесено е решение за внатрешна распределба на буџетот и дадени

се генерални овластувања, но делумно се преземени потребните активности за воспоставување и обезбедување на ефикасен и ефективен систем на финансиско управување и контрола за непречено остварување на целите на субјектот.

Во делот на активностите на одделението за финансиски прашања не се донесени потребните процедури со насоки, делегирање на одредени надлежности и одговорности, односно донесени се одредени делегирања и овластувања на вработени што доведува до конфликт во извршувањето на работните активности, не се разграничени дадените задолженија за вршење на ex-ante и ex-post финансиска контрола.

Не е воспоставен систем на екстерно конфирмирање со испраќање на писмени конфирмации до добавувачите на Агенцијата заради усогласување на состојбата на обврските и побарувањата и нивно точно презентирање во билансот на состојба и во извештаите за работа што ги изготвува Агенцијата. Евидентирањето на обврските се врши во моментот на нивно настанување.

Исто така нема воспоставена пракса за поголема меѓу секторска соработка на одделението за финансиски прашања и останатите сектори и одделенија во Агенцијата за усогласување и потврдување на настанатите обврски и соодветно планирање на потреби средства за нивно финансиско реализирање и навремено решавање.

Во Агенцијата не е донесена процедура за наплата на сопствените приходи и приходи што се остваруваат во буџетот на Република Македонија по спроведени услуги кои се во надлежност на Агенцијата и се пропишани во донесените законски регулативи, во која би се содржела евиденцијата на побарувањата, износи што се должат и постапки во случај на достасани ненаплатени побарувања согласно пропишаната законска регулатива.

1.3 Главни препораки

Ревизијата препорачува овластените одговорни лица во Агенцијата за храна и ветеринарство во делот на организација на одделението за финансиски прашања со правилно и законито разграничување на законитостите и одговорностите. При утврдување на ризици во одделението за финансиски прашања треба пореално утврдување и искажување на констатираните ризици при спроведување на интерни контроли за утврдување на состојбата на обврските и побарувањата, како и наплатата на приходи што се остваруваат во Агенцијата. Потребно е зајакнување на контролните активности со носење на процедури и упатства од областа на финансиското управување и контрола во делот на евидентирање на состојбите на обврските, побарувањата и приходите што се остваруваат во Агенцијата.

2. Вовед

Ревизијата е извршена по Овластување бр. 50-2813/2 од 03.08.2017 година издадено од директорот, согласно Годишниот план за извршување на ревизија за 2017 година, бр.50-2813/1 од 13.08.2017 година.

Предмет на овој извештај е ревизија на системот на интерни контроли за воспоставување транспарентно, регуларно, економично, ефикасно и ефективно користење на расположивите буџетски средства во Агенцијата за храна и ветеринарство.

Цел на ревизијата е да се даде оценка за системот на интерни контроли при евидентирање и исплата на обврските на Агенцијата.

Ревизијата е започната со подготвување на План и Програма преку анализа на утврдените ризици и состојби содржани во посочените области во одделението за финансиски прашања. Со планот и програмата се опфатија активности и потребни документи за обезбедување на релевантни докази од Агенцијата врз основа на кои се утврди состојбата и се донесоа заклучоци во рамките на поставените ревизорски цели.

Во планот, ревизијата ги идентификуваше процедурите и постапките значајни при спроведување на финансиското управување и воспоставените интерни контроли. Преку интервјуата со одговорните лица се запознавме со клучните процеси и активности што се спроведуваат, како и мерките што се преземаат после спроведена контрола на соодветна доказна финансиска документација. Преку тестовите на усогласеност утврдено е функционирањето на контролните процеси и интерните контроли во рамките на пропишаните процедури и упатства, при што извршена е оценка на ризиците што постојат.

Одделението за внатрешна ревизија на Агенцијата за храна и ветеринарство, досега нема вршено ревизија на интерни контроли за начинот на евидентирање и исплата на настанатите обврски во Агенцијата.

Ревизијата е планирана да се изврши во периодот од август-септември, 2017 година односно да подготви извештај најдоцна до 30.09.2017 година во одделението за финансиски прашања и останати сектори и одделенија поврзани со активности на евидентирање и исплата на обврски во Агенцијата, од тим на одделението за внатрешна ревизија во состав:

- Виолета Јовановска, раководител на одделение за внатрешна ревизија

Ревизијата е извршена во согласност со прифатените стандарди за професионално извршување на внатрешната ревизија, Законот за јавна внатрешна финансиска контрола („Службен весник на РМ“ бр.90/09, 188/13 и 192/15) и донесените подзаконски акти за финансиско управување и контрола, Повелбата за внатрешна ревизија, Етичкиот кодекс на внатрешните ревизори, Правилникот за начинот на извршување на внатрешната ревизија и начинот на известување за ревизијата

(„Службен весник на РМ“ бр.136/2010) и Меѓународни стандарди за професионално извршување на внатрешната ревизија („Службен весник на РМ“ бр.113/14).

За ревидираниот период, воспоставувањето и обезбедување на ефикасност и ефективност на системот на финансиско управување и интерни контроли при евидентирање и испраќање на обврски во Агенцијата е одговорност на раководството, застапувано од:

м-р Зоран Поповски, Директор на Агенција за храна и ветеринарство до 15.06.2017 година и

Зоран Атанасов, в.д. Директор на Агенција за храна и ветеринарство од 16.06.2017 година и сега.

2. Опис на системот

Агенцијата за храна и ветеринарство како самостоен орган на државна управа е надлежен за вршење на работите од областа на безбедноста на храна и храна за животни, спроведување, контрола, надзор и следење на ветеринарните активности во областа на здравствената заштита на животните, нивна благосостојба, ветеринарното јавно здравство, како и контрола на лаборатории кои даваат поддршка за потребите на Агенцијата, кои работи се тесно поврзани со компонентите и начелата на финансиско управување и контрола за нивно навремено, економично и ефикасно спроведување.

Со правилникот за начинот на спроведување внатрешна распределба на вкупниот одобрен буџет, преземање финансиски обврски и извршување плаќања во Агенцијата за храна и ветеринарство во основа се уредува системот јавна внатрешна финансиска контрола, организацијата, стандардите, методологијата, односите и одговорностите при трошење на буџетските средства.

Внатрешната распределба на одобрениот буџет се спроведува преку решението за внатрешна распределба на вкупниот одобрен буџет кое се подготвува од раководителот на одделението за финансиски прашања. Решението претставува финансиски план за трошење на вкупниот одобрен буџет на Агенцијата.

Преземањето на финансиски обврски го спроведуваат назначени лица овластени со решение за генерално или посебно овластување за преземање на финансиски обврски.

Одговорното лице за сметководство и плаќање ги евидентира во финансискиот сметководствен систем на начин кој ќе овозможи овластено лице за плаќање да биде свесно за денот на плаќање, а лицето овластено за преземање обврски за непотрошениот дел од буџетот со кој располага. Лицето овластено за преземање на финансиски обврски е одговорно за регуларно, ефикасно, ефективно и економично трошење на неговиот буџет.

Раководителот на Одделението за финансиски прашања и благајникот не преземаат финансиски обврски, а лицата овластени за преземање на финансиски обврски не спроведуваат плаќања.

Процесот на плаќање преставува наредба за плаќање со потпишување налог за плаќање по претходно добиено барање за плаќање од лицето овластено за преземање на финансиски обврски.

Плаќањата од трезор и други сметки ги спроведува раководителот на Одделението за финансиски прашања, а плаќањата во готово ги спроведува благајникот, кој е хиерархиски независен од раководителот на Одделението за финансиски прашања и лицата овластени за преземање на финансиски обврски.

Овластено лице за плаќање е раководителот на одделението за финансиски прашања. Раководителот на одделението за финансиски прашања се грижи за навремено, точно и целосно евидентирање на плаќањата во финансиското сметководство.

Директорот на Агенцијата преку одделението за финансиски прашања во текот на годината врши самопроцена на одделните процеси на системот за финансиско управување и контрола во субјектот со кој раководи, а еднаш во пет години спроведува самопроцена на структурата и функционирањето на целиот систем за финансиско управување и контрола. Самопроцена може да не се спроведе во одделен организационен дел кај субјектот или за специфичен финансиски процес доколку резултатот од управувањето со ризикот дава добри аргументи за неспроведување на самопроцената. Раководителот на одделението за финансиски прашања го информира раководителот на единицата за внатрешна ревизија за резултатите од извршените самопроцени.

Директорот на Агенцијата е должен до Централната единица за хармонизација да достави годишен финансиски извештај најдоцна до 10 мај во тековната година за претходната година. Годишниот финансиски извештај особено содржи: 1) извештај за планирани и потрошени средства по ставки, 2) извештај за реализирани програми, проекти и договори, 3) извештај за спроведените самопроцени на системот за финансиско управување и контрола спроведени од раководителот на субјектот преку единицата за финансиски прашања, 4) извештај за активностите за воспоставување и развој на финансиското управување и контрола и 5) извештај за извршените ревизии и активностите на внатрешната ревизија, како и изјава за квалитетот и состојбата на внатрешните контроли во субјектот односно во Агенцијата.

По доставениот Претходен извештај немаше доставено забелешки на дадените наоди и препораки.

3. Наоди

Во следните точки на овој Извештај ревизијата ги презентира клучните прелиминарни наоди, ризици и контролни аспекти кои се произлезени од испитувањето на ефикасноста на системот на финансиско управување и интерни контроли при евидентирање и плаќање и обврските на Агенцијата за храна и ветеринарство.

3.1 Во рамката на распоредување на работните места со работните задачи и должности, согласно Правилникот за систематизација на работните места во Агенцијата за храна и ветеринарство, на советникот за буџетска анализа во Одделението за финансиски прашања доделени му се работни задачи во кои се вклучени *ex ante* и *ex post* контролни активности кои според член 21 од ЗЈВФК треба да бидат разграничени. Опишаните состојби не се во согласност со ЗЈВФК при што има влијание на неправилно и законито разграничување на должностите.

П1 Потребно е да се изврши разграничување должностите дадени на советникот за буџетска анализа во одделението за финансиски прашања со Правилникот за систематизација на работните места. Раководителот на одделението за финансиски прашања спроведува *ex ante* финансиска контрола преку службено лице-финансиски контролор хиерархиски независно од него и раководителите овластени за преземање на финансиски обврски. Финансискиот контролор е лице за проверка на законитоста и правилноста на предложените финансиски одлуки, како и нивно одобрување или оспорување земајќи во предвид принципите на економичност, ефикасност и ефективност. Раководителот на одделението за финансиски прашања спроведува и *ex post* контролни активности преку лице задолжено да спроведува контрола по извршувањето на одобрените финансиски трансакции во форма на обврски, расходи или приходи, да бидат проверени откако трансакцијата ќе биде целосно завршена.

3.2 Од страна на директорот на Агенцијата донесен е Правилник за начинот на спроведување на внатрешна распределба на вкупниот одобрен буџет, преземање на финансиски обврски и извршување плаќање во Агенцијата за храна и ветеринарство со важност од 01.05.2016 година, кој во пракса не се спроведува во целост. Исто така констатирано е дека донесена е процедура со која се регулира процесот на контрола на влезните фактури, но истата не содржи насоки за спроведување на *ex post* контролни активности и евидентирање на обврските.

П2 Потребно е раководителот на одделението за финансиски прашања да преземе мерки и активности за целосна примена на донесениот Правилник за начинот на спроведување на внатрешна распределба на вкупниот одобрен буџет, преземање на финансиски обврски и извршување плаќање во Агенцијата, каде се прецизирани процесот за внатрешна распределба на вкупниот одобрен буџет на Агенцијата, процесот на преземање на финансиски обврски и процесот на плаќање.

П3 Потребно е да се изврши соодветно ажурирање на донесената процедура која го регулира процесот на контрола на влезни фактури и со попрецизно дефинирање на должностите и одговорностите на извршување на контролни активности во делот на сметководствено евидентирање на обврските, како и начинот на спроведување на *ex post* контролни активности.

3.3 Констатирано е дека нема воспоставен систем на екстерно конфирмирање со испраќање на писмени конфирмации до добавувачите на Агенцијата заради усогласување на состојбата на обврските и побарувањата и нивно точно презентирање во билансот на состојба и во извештаите за работа што ги изготвува Агенцијата. Утврдено е дека евидентирањето на обврските се врши во моментот на кога фактурите се однесени во сметководство за нивно плаќање, а не по нивно реално настанување.

П4 Ревизијата препорачува одговорните лица во одделението за финансиски прашања да преземат мерки и активности за воспоставување на систем на екстерно конфирмирање со испраќање на писмени конфирмации до добавувачите на Агенцијата се со цел точно утврдување на состојбата на обврските и побарувањата и нивно реално презентирање од страна на Агенцијата.

П5 Официјалните ветеринари да водат контрола за навремено одобрување и доставување на фактурите од ветеринарните друштва врз основа на целокупна поткрепувачка документација за извршени услуги.

3.4 Утврдено е дека нема воспоставена пракса за поголема меѓу секторска соработка на одделението за финансиски прашања и останатите сектори и одделенија во Агенцијата за усогласување и потврдување на настанатите обврски за соодветно планирање на потреби средства за нивно финансиско реализирање и навремено решавање. Констатирано е дека во периодот од 2014 година до 2017 година исплатени се односно одлеани се финансиски средства од буџетот на Агенцијата во износ од 23.537.579,00 денари за судски и извршни решенија по спроведени судски спорови од кои 11 милиони денари за главен долг, а 12 милиони денари за камати и трошоци за постапки. Со ваквото непланирано одлевање на финансиски средства од буџетот на Агенцијата се ускратуваат можностите за спроведување на планираните програмски активности од областа на безбедноста на храната и заштитата на животните како и останати активности во надлежност на Агенцијата.

П6 Неопходно е потребно воспоставување на поголема комуникација на одговорните лице во одделението за финансиски прашања и одговорните во останатите сектори и одделенија кои имаат директни финансиски импликации на буџетските средства на Агенцијата со навремено укажување и известување на високото раководство за настанатите состојби и проблеми при извршување на своите работни активности, настанати спорови и очекувани обврски.

П7 Потребно е одделението за правни работи да води уредна евиденција за сите настанати спорови и утужени побарувања кон Агенцијата со подготовка на периодични ажурирани извештаи до високото раководство кои од постапките се

завршени и исплатени а кои се во тек со укажување на можни наплати во одреден период.

П8 Неопходно е потребно одговорните од одделението за правни работи да воспостават континуирана соработка со одделението за финансиски прашања со благовремено известување за настанатите спорови и процена на можни одлевања на финансиски средства се со цел да се овозможи соодветно планирање на потребните буџетски средства како и усогласување на податоците за спроведени плаќања по одредени утужени предмети и нивно затварање заради избегнување на дупли плаќање и на дополнителни трошоци за постапки и камати.

3.5 Констатирано е дека во Агенцијата нема воспоставено соодветни интерни контроли за наплата на сопствените приходи и приходи што се остваруваат во буџетот на Република Македонија по спроведени услуги кои се во надлежност на одредени сектори и одделенија во Агенцијата, а се пропишани во донесените законски регулативи.

П9 Потребно е да се донесе процедура за наплата на сопствените приходи и приходи што се остваруваат во буџетот на Република Македонија по спроведени услуги кои се во надлежност на Агенцијата и се пропишани во донесените законски регулативи, во која би се содржела евиденцијата на приходите што се остваруваат како и соодветни интерни контроли за нивна наплата како и евиденција на побарувањата, износи што се должат и постапки во случај на достасани ненаплатени побарувања согласно пропишаната законска регулатива.

Изготвил:

Раководител на одделение
за внатрешна ревизија,

Виолета Јовановска